

Veřejná správa ve vybraných státech Evropské unie

Letní semestr

Forma vlády ve vybraných státech EU

Státní moc:

zákonodárná, výkonná, soudní

Vrcholné orgány

Klasifikace ze dvou pohledů

rozdělení států na:

monarchii a republiku.

V čele monarchie stojí panovník, nastupuje do funkce hlavy státu dědičným nástupnictvím a doživotně.

V čele republiky stojí individuální, nebo kolektivní hlava státu,

obvykle prezident, který je volen Parlamentem

Monarchie absolutní konstituční

V absolutní monarchii vládne panovník jako autokrat s neomezenou státní mocí

(Saúdská Arábie, Omán, Brunej)

V konstituční monarchii je panovníkova moc omezená ústavou (psanou, nepsanou) nebo parlamentem. Panovník je hlavou státu s vymezenou pravomocí

(Spojené království, Japonsko, Bahamy. Bahrajn, Bhútán)

Vláda u panovníků začíná korunovací

Monarchie, absolutní, konstituční

Absolutní monarchie, panovník je nositelem svrchovanosti a má výsadní postavení disponuje státní, zákonodárnou, výkonnou a soudní. Panovník není omezen ústavou nebo parlamentem

Konstituční (parlamentní) monarchie je omezení moci monarchy ústavou. Státní moc, rozdělena na moc zákonodárná, která je rozdělena mezi panovníka a parlament. Dochází také k postupnému oddělení moci soudní od moci zákonodárné a výkonné.

Republika parlamentní, polo prezidentská, prezidentská

Republika - věc veřejná, stát.

Hlava státu je prezident volen přímo (občany) nepřímo (Parlamentem)

forma byla omezena volebním právem, se vztahovalo se na vyšší vrstvy obyvatelstva (šlechtu), příp. bylo volební právo udělováno všem občanům republiky (mezi občany se počítala jen část svobodných mužů).

Od 19. století došlo postupně k vytvoření republik ve většině států

Republika parlamentní, polo prezidentská, prezidentská

Parlamentní republika – vláda je odpovědná parlamentu (např. Česká republika)

Polo prezidentská republika – vláda je odpovědná parlamentu, **prezident není hlavou státu** je volen přímo, má významné pravomoci (např. Francie)

Prezidentská republika - vláda je oddělena od parlamentu, hlava státu je současně hlavou vlády, prezident je volen přímo (např. Spojené státy americké)

Státní zřízení

organizace státní moci na **základě územního principu:**

stát,

ústavní právo,

státní občanství,

státní orgány,

státní území,

státní symboly

Typy státního zřízení

druh politického systému a formu vlády, která v konkrétním státu existuje

Typy podle:

- 1. úrovně demokratičnosti vlády (zřízení)**
- 2. formy vlády**
- 3. členění států na unitární a složené**
- 4. úrovně decentralizace samosprávy**

K ad 1.

úroveň demokratičnosti vlády (zřízení) - demokracie

Autokracie- na vládě se podílí jednotlivec příp. úzká skupina osob, obyvatelé účinně neovlivňují vládu, autokracie může být absolutní monarchie -Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty (diktatura Severní Korea)

Demokracie- na vládě se podílí většina obyvatel země prostřednictvím svých volených zástupců, jež se v pravidelných termínech obměňují

Čeká republika, Francie, Rakousko, USA

Ad 2.

Teokracie včele státu stojí církevní autorita s prakticky neomezenou mocí Vatikán

Monarchie, včele státu je monarcha, zpravidla do funkce není volen na určité období, ale stává se jím dědičně a doživotně absolutistická konstituční

K ad.2

Monarchie- absolutistická výkon moci hlavy státu **není omezen** Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty.

Monarchie konstituční výkon moci hlavy státu **je omezen**, zákonodárným sborem a funkční dělbou moci Velká Británie, Nizozemí, Dánsko, Švédsko

Republika hlava státu je volena na určité období, presidentský systém USA polo prezidentský systém Francie, parlamentní systém Itálie, ČR

Ad.3. **Unitární členění států na unitární a složené unitární složené**

Unitární a složené unitární, stát není rozdělen na samostatné celky s výraznou pravomocí- ČR

Unitární a složené složený, území státu se skládá z více celků s různou mírou samostatnosti Federace Konfederace
Personální unie

Federace několik států tvoří stát federální USA, Ruská federace, Konfederace málo obvyklé spojení dvou nebo více států s velkou mírou samostatnosti

Ad.4

Decentralizace samosprávy státy centralizované
moc vychází jen z jednoho centra, zpravidla menší
státy Lucembursko

**Decentralizace samosprávy státy částečně
decentralizované** moc vychází jak z jednoho centra,
tak částečně z nižších administrativně-územních
jednotek, ale bez zásadních pravomocí (jen dílčí
nebo přerozdělovací) ČR

K ad 4

Decentralizace samosprávy státy decentralizované
zásadní moc

(zahraniční, politika, obrana, částečně finance)

je soustředěna do jednoho centra, zatímco zbytek
(školství, justice, vnitřní obchod) patří do
jednotlivých celků USA